

Het zout mag zijn kracht niet verliezen!

Een hoopgevende dag in Utrecht.

Vier en een half jaar geleden werd ik predikant in de Salvatorkerk. Eén van de redenen voor mijn keuze was, dat ik de Salvatorkerk (enigszins) kende als een wijkgemeente, die zich al jaren actief inzet voor de buurt.

De kerk staat midden in de wijk Malburgen, bekend als “Vogelaarwijk”. Maar Malburgen is ook en vooral een wijk waar de inwoners zich actief inzetten voor de leefbaarheid. Zij doen dat samen met vele partners: volkshuisvesting, wijkopbouwwerk, scholen, wijkagenten, maatschappelijk werk, ouderenwerk en ook de kerken. Het was voor mij heel bijzonder te merken, dat bij mijn komst niet alleen de gemeenteleden, maar ook opbouwwerkers en leden van het wijkplatform blij waren dat er weer een dominee was in de Salvatorkerk...

Al snel ontdekte ik dat deze inzet voor de buurt je ook behoorlijk kan opslokken. Voor je het weet ben je betrokken bij allerlei werkgroepen, overlegjes, projecten, en heb je elke week wel ergens een gelegenheid waar je je gezicht moet laten zien. Het was net de kerk!

Ook de kerk kan immers heel wat aandacht en energie opslokken. En dat was nodig ook, want de gemeente stond er vier jaar geleden niet zo goed voor. Er was een groot gebrek aan vrijwilligers in het jeugdwerk en het diaconaat, en van georganiseerd bezoekwerk was nauwelijks nog sprake.

Het zout der aarde

In die tijd moesten we een beleidsplan schrijven. We kozen als uitgangspunt een woord van Jezus uit het evangelie van Mattheus: “Jullie zijn het zout der aarde”. We beschouwen dat woord als een opdracht: zout of zuurdesem te zijn in de samenleving, door samen met anderen te werken aan een bewoonbare wereld (oecumene, heet dat in het Grieks), te beginnen in Malburgen, Immerloo, Vredenburg en de andere buurten in onze wijkgemeente.

We realiseerden ons ook, dat Jezus daar nog iets aan toevoegt: “Maar als het zout zijn kracht verliest, waarmee zal het gezouten worden?”. Daarin herkenden we onze situatie. Wil je als kerkelijke gemeenschap iets betekenen voor je omgeving, dan zal je óók moeten zorgen dat die gemeenschap kwaliteit houdt: dat mensen met plezier meedoen aan de kerkdiensten en met elkaar meeleven, dat er zo af en toe ook nieuwe mensen bij komen, kortom dat de kerk een levend lichaam is.

In de afgelopen periode hebben we daar hard aan gewerkt, en inmiddels staan we er –mede dankzij het werk van onze kerkelijk opbouwwerker- gelukkig weer wat beter voor. Er is een werkgroep “omzien naar elkaar” gekomen, die enthousiast en creatief aan het werk is, we hebben vijf actieve diakenen, en het jeugdwerk heeft nieuwe impulsen gekregen.

De gemeente als partner

Op 4 november organiseerde het Grote Stedenberaad in de Protestantse kerk Nederland een conferentie over: de gemeente als partner. Op welke manier kun je als kerk samenwerken met andere organisaties in de buurt: met andere kerken of

religieuze organisaties, met scholen, maar bijvoorbeeld ook met het maatschappelijk werk, opbouwwerk, thuiszorg, kunstenaars, voedselbank, musea, de politiek..... Het was een bijzonder inspirerende bijeenkomst. Jammer genoeg is er geen ruimte voor een uitvoerig verslag, maar een paar "highlights" wil ik u niet onthouden.

Ds. Bas van der Graaf vertelde over de Jeruzalemkerk in Amsterdam West. Het is een orthodoxe gemeente, behorend tot de Gereformeerde bond, die er bewust voor kiest onderdeel te zijn van de buurt.

Dat begon toen de organisatie van de "kunstmaand" in de buurt hen vroeg de kerk open te stellen voor een concert. Gaandeweg raakte de kerk (een monument met heel bijzondere architectuur) steeds meer betrokken bij deze kunstmaanden, en toen ze vorig jaar werden wegbezuinigd, nam de Jeruzalemkerk het voortouw om ze, samen met de wijk, toch in stand te houden. Tegelijkertijd is de gemeente heel helder over eigen identiteit, en verzwijgt deze niet. Het motto is: "Bij Jezus- in de buurt". Wijkbewoners kennen de gemeente als een heel actieve club. Ds. V.d. Graaf: "eigenlijk valt dat wel mee. Maar als je je laat zien in de wijk, dan ontstaat dat beeld al gauw". Misschien zou je ook kunnen zeggen: wij denken zelf dat het weinig is, maar de buurt ziet dat anders!

Ds. Katinka Broos van het Oude Wijkenpastoraat in Rotterdam vertelde over de aanpak van haar kleine gemeente in Rotterdam Oud West. Breng in kaart welke organisaties er allemaal zijn in je wijk, waarmee je zou kunnen samenwerken. Dat zijn er veel meer dan je denkt. Maar beperk je ook, want anders kun je er heel, heel moe van worden. Om dat te voorkomen moet je je goed bewust zijn van je "missie". Wat wil je zijn als kerk, voor wie wil je er zijn, wat is je kerntaak? En met welke partners zou je samen aan die kerntaak kunnen werken?

Ds. Julia van Rijn uit Amsterdam-Oost vertelde hoe de protestantse gemeente in Amsterdam in de afgelopen jaren heel actief op zoek is geweest naar partnerschappen met de samenleving, ook in de burgerlijke gemeente. Veel van die partners zullen in eerste instantie niet aan de kerk denken als een organisatie waar je mee samen kan werken. Maar als je je aanbiedt en betrouwbaar bent, dan staat men vaak heel open voor wat je als kerk kunt inbrengen. Na verloop van tijd blijken die partnerschappen ook voor de kerk wat op te leveren: ze geven energie en vitaliteit, ze dragen bij aan een goed imago van de kerk, en blijken ook een positief effect te hebben op de geefbereidheid onder de eigen leden.

Frank Petter, vroeger predikant, nu burgemeester van Woudrichem, vertelde hoe hij als burgemeester aankijkt tegen de rol van de kerken. Kerken zijn belangrijk, vond hij, bijvoorbeeld door hun bijdrage aan de sociale cohesie in de samenleving. Maar ook door de opvang die zij kunnen bieden bij rampen (denk bv. aan de aanslag op koninginnedag in Apeldoorn en de schietpartij in Alphen aan den Rijn), en door de meerwaarde die het religieuze erfgoed heeft in de publieke ruimte. Op verzoek van de zaal wilde hij de kerk óók nog wel zien als een "luis in de pels", die kritische vragen kan stellen aan overheid en samenleving. Maar dat is natuurlijk niet het eerste waar een burgemeester aan denkt...

Zijn advies: Wees niet te bescheiden, maar laat je zien en laat merken wat je te bieden hebt.

Een verrassende conclusie

Het zout mag zijn kracht niet verliezen! Ik had dat voor mijzelf en voor de gemeente vooral vertaald als: behoed de kracht en de samenhang in je eigen gemeenschap. Alleen een levende en sterke gemeenschap kan ook daadwerkelijk iets voor anderen betekenen.

Ik ben me op deze dag scherper gaan realiseren, dat dat niet het hele verhaal is. Laat het zout zijn kracht niet verliezen... Dat is niet alleen een organisatorische kwestie. Het betekent ook: wees je heel bewust van je eigen identiteit. Wat geloof je, wat is je missie, waar sta je voor met elkaar als gemeente?

Mijn conclusie is dus paradoxaal. Wil je als gemeente een betrouwbare partner zijn, denk dan aan het oude spreekwoord: "Schoenmaker, houd je bij je leest". Want een goede schoenmaker houdt vele mensen gaande.

Pierre Eijgenraam